

TURINYS

1. EKONOMIKOS TYRIMO OBJEKTAS IR METODAI

1.1. EKONOMIKOS SAŲVOKA	11
1.2. EKONOMIKOS SISTEMOS	12
1.3. MIKROEKONOMIKA IR MAKROEKONOMIKA	14
1.4. EKONOMIKOS MODELIAI IR PRAKTIKA. <i>CETERIS PARIBUS</i> . GRAFIKAI IR INDEKSAI	15
1.5. EKONOMIKA IR EKONOMINIS ELGESYS	17
1.5.1. Racionalumo samprata	17
1.5.2. Nuosavybės teisė ir savanaudiškumas	18
1.5.3. Savanaudiškumas, konkurencija ir “nematomoji ranka”	19
1.6. NORMUOJANČIOJI IR POZITYVIOJI EKONOMIKA	19
1.7. TOBULOSIOS KONKURENCIJOS EKONOMIKA	20
1.7.1. Rinkos subalansavimas ir kainos.....	20
1.7.2. Sandorio kaštai. Rinkos klaida	21
1.7.3. Srautai ir fondai ekonomikoje	22
1.7.4. Tobulosios konkurencijos ekonomikos bruožai ir sandara	23
1.7.5. Ekonominių srautų judėjimas ratu.....	25

2. PAKLAUSOS IR PASIŪLOS ANALIZĖS PAGRINDAI

2.1. PAKLAUSA	28
2.1.1. Paklausos dėsnis ir jos kreivė.....	28
2.1.2. Paklausos veiksniai	30
2.1.3. Rinkos paklausa	34
2.2. PASIŪLA	35
2.2.1. Pasiūlos dėsnis ir jos kreivė	35
2.2.2. Pasiūlos veiksniai	39
2.2.3. Rinkos pasiūla.....	40
2.3. RINKOS PUSIAUSVYRA	41
2.3.1. Rinkos pusiausvyros susidarymas	41
2.3.2. Paklausos ir pasiūlos pokyčių įtaka pusiausvyros kainai ir kiekiui	43
2.4. RINKOS PUSIAUSVYROS PAŽEIDIMAI VYRIAUSYBEI NUSTATANT MINIMALIAJĄ IR MAKSIMALIAJĄ KAINAS.....	44

3. PAKLAUSOS IR PASIŪLOS ELASTINGUMAS

3.1. PAKLAUSOS ELASTINGUMAS KAINŲ ATŽVILGIU	52
3.1.1. Paklausos elastingumo kainų atžvilgiu apibūdinimas	52
3.1.2. Paklausos elastingumo kainų atžvilgiu atvejai	53
3.1.3. Paklausos elastingumą lemiantys veiksniai	54
3.1.4. Paklausos elastingumas kainų atžvilgiu ir bendrosios pajamos ..	55
3.1.5. Paklausos elastingumas pajamų atžvilgiu	57
3.1.6. Kryžminis paklausos elastingumas	58
3.2. PASIŪLOS ELASTINGUMAS KAINŲ ATŽVILGIU	59
3.2.1. Pasiūlos elastingumo kainų atžvilgiu apibūdinimas	59
3.2.2. Pasiūlos elastingumo kainų atžvilgiu atvejai	60
3.2.3. Pasiūlos elastingumą lemiantys veiksniai	61
3.3. ELASTINGUMO INTERVALE IR TAŠKE APSKAIČIAVIMAS	62
3.3.1. Paklausos elastingumo kainų atžvilgiu tam tikrame intervale apskaičiavimas	62
3.3.2. Paklausos elastingumo kainų atžvilgiu tam tikrame taške apskaičiavimas	64
3.3.3. Pasiūlos elastingumo kainų atžvilgiu tam tikrame intervale ir taške apskaičiavimas	66
3.4. ELASTINGUMAS IR KREIVĖS NUOLYDIS	67
3.4.1. Paklausos elastingumas kainų atžvilgiu ir kreivės nuolydis	67
3.4.2. Pasiūlos elastingumas kainų atžvilgiu ir kreivės nuolydis	69
3.5. PRAKTINIS ELASTINGUMO TEORIJOS TAIKYMAS	70
3.5.1. Elastingumas ir kainų kontrolė	70
3.5.2. Elastingumas, mokesčių našta ir vyriausybės pajamos	71

4. VARTOTOJO ELGSENA IR PREKIŲ PAKLAUSA

4.1. NAUDINGUMAS IR VARTOTOJO ELGSENO ABEJINGUMAS	76
4.1.1. Vartotojo prioritetai ir pasirinkimas	76
4.1.2. Naudingumas kaip pasirinkimo kriterijus	77
4.1.3. Naudingumo funkcija	78
4.1.4. Vartotojo abejingumo kreivės	80
4.1.5. Abejingumo kreivių nuolydis ir ribinis naudingumas	83
4.2. VARTOTOJO BIUDŽETO IR PREKIŲ KAINŲ ĮTAKA PAKLAUSAI	86
4.2.1. Vartotojo biudžetas	87
4.2.2. Vartotojo naudingumo maksimizavimas	90
4.2.3. Vartotojo paklausos funkcija	91
4.2.4. Pajamų pokyčio įtaka prekių paklausai	93

4.2.5. Pajamų ir vartojimo kreivė. Engelio dėsnis	95
4.2.6. Prekių kainų pokyčio įtaka prekių paklausai	100
4.2.7. Gifeno prekių paklausa	103
4.2.8. Kainos ir vartojimo bei konkrečios prekės paklausos kreivės	105

5. GAMYBOS TEORIJA

5.1. FIRMŲ TIPAI IR JŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS	109
5.2. GAMYBA	114
5.2.1. Gamyba ir jos veiksniai	114
5.2.2. Gamybos funkcija	116
5.2.3. Izokvantė ir izokvantinė kartograma	117
5.3. GAMYBA TRUMPUOJU LAIKOTARPIU	120
5.3.1. Bendrasis, vidutinis ir ribinis produktai bei jų tarpusavio priklausomybė	120
5.3.2. Mažėjančiojo ribinio rezultatyvumo dėsnis	124
5.4. GAMYBA ILGUOJU LAIKOTARPIU	125
5.4.1. Gamybos masto grąža	125
5.4.2. Kobo ir Duglaso funkcija	127
5.5. GAMYBOS VEIKSNIŲ PAKEIČIAMUMAS: RIBINĖ TECHNINIO KEITIMO NORMA	129

6. FIRMOS GAMYBOS KAŠTAI

6.1. EKONOMINIŲ KAŠTŲ SAMPRATA IR PELNAS	136
6.1.1. Alternatyvieji kaštai	136
6.1.2. Normalusis ir ekonominis pelnas	138
6.2. TRUMPOJO LAIKOTARPIO KAŠTAI	139
6.2.1. Kaštų funkcija	139
6.2.2. Trumpojo laikotarpio bendrieji, kintamieji ir pastovieji kaštai	140
6.2.3. Trumpojo laikotarpio vidutiniai kaštai. Ribiniai kaštai	140
6.2.4. Trumpojo laikotarpio kaštų kreivės	141
6.3. TRUMPOJO LAIKOTARPIO KAŠTŲ MINIMIZAVIMAS	146
6.3.1. Vienodų kaštų tiesė	146
6.3.2. Trumpojo laikotarpio kaštų minimizavimas	148
6.3.3. Gamybos plėtros kreivė	150
6.4. ILGOJO LAIKOTARPIO KAŠTAI	151
6.4.1. Firmos ilgojo laikotarpio kaštai	151
6.4.2. Ilgojo laikotarpio kaštų kreivės	152

7. FIRMOS PELNO MAKSIMIZAVIMAS TOBULOSIOS KONKURENCIJOS RINKOJE

7.1. KONKURUOJANČIOSIOS FIRMOS PAGAMINTO PRODUKTO PAKLAUSA. FIRMOS PAJAMOS.....	158
7.2. KONKURUOJANČIOSIOS FIRMOS GAMYBOS APIMTIES NUSTATYMAS TRUMPŲJU LAIKOTARPIU	160
7.2.1. Firmos pelno maksimizavimas trumpuoju laikotarpiu pagal lyginamąjį bendrųjų pajamų ir bendrųjų kaštų modelį.....	160
7.2.2. Firmos pelno maksimizavimas trumpuoju laikotarpiu pagal lyginamąjį ribinių pajamų ir ribinių kaštų modelį. Pelno maksimizavimo taisyklė.....	162
7.2.3. Firmos trumpojo laikotarpio pasiūlos kreivė.....	166
7.3. KONKURUOJANČIOSIOS FIRMOS GAMYBOS APIMTIES NUSTATYMAS ILGUOJU LAIKOTARPIU	168
7.3.1. Firmos ilgojo laikotarpio pasiūlos kreivė	168
7.3.2. Firmos pelno maksimizavimas ilguoju laikotarpiu	169
7.3.3. Pastoviųjų kaštų šakos pasiūlos kreivė	172

8. GAMYBOS VEIKSNIŲ RINKOS. AKTYVŲ RINKA

8.1. TOBULOSIOS KONKURENCIJOS GAMYBOS VEIKSNIŲ RINKOS	175
8.1.1. Darbo jėgos paklausa.....	175
8.1.2. Darbo jėgos pasiūla	181
8.1.3. Pusiausvyra konkurencinėje gamybos veiksmų rinkoje	183
8.2. MONOPSONINĖS GAMYBOS VEIKSNIŲ RINKOS.....	186
8.3. MONOPOLINĖS GAMYBOS VEIKSNIŲ RINKOS	188
8.4. AKTYVŲ RINKA	191

9. BENDROJI PUSIAUSVYRA IR EFEKTYVUMAS

9.1. PUSIAUSVYRA KELIŲ PREKIŲ RINKOSE.....	200
9.2. MAINAI IR PREKIŲ PASISKIRSTYMO EFEKTYVUMAS	202
9.2.1. Edžvorto diagrama	202
9.2.2. Mainai ir konkurencinė pusiausvyra.....	204
9.2.3. Pareto optimumas ir paskirstymo sandorių kreivė	206

9.3. IŠTEKLIŲ PASKIRSTYMO EFEKTYVUMAS	208
9.3.1. Edžvorto gamybos diagrama	208
9.3.2. Gamybos sandorių ir gamybos galimybių kreivės	210
9.4. BENDROJI PUSIAUSVYRA: PREKIŲ IR IŠTEKLIŲ PASKIRSTYMO EFEKTYVUMAS	213
10. MONOPOLIJA	
10.1. GRYNOJI MONOPOLIJA. ĮĖJIMO Į ŠAKĄ KLIŪTYS	217
10.2. MONOPOLINĖS FIRMOS PRODUKCIJOS PAKLAUSA. BENDROSIOS, VIDUTINĖS IR RIBINĖS PAJAMOS	221
10.3. MONOPOLINĖ FIRMA IR JOS EKONOMINIAI SPRENDIMAI	227
10.3.1. Monopolinės firmos pelno maksimizavimas.....	227
10.3.2. Monopolinė pusiausvyra ir paklausos elastingumas.....	230
10.3.3. Monopolinės firmos pasiūla	230
10.4. MONOPOLIJOS REAKCIJA Į REGULIUOJAMĄ KAINĄ, MOKESČIUS IR SUBSIDIJAS	232
10.4.1. Maksimaliosios kainos nustatymas.....	232
10.4.2. Mokesčiai ir subsidijos	233
10.5. KAINŲ DISKRIMINACIJA MONOPOLIJOS SĄLYGOMIS.....	234
11. MONOPOLINĖS KONKURENCIJOS RINKA	
11.1. MONOPOLINĖS KONKURENCIJOS RINKOS BRUOŽAI	241
11.2. FIRMOS PELNO MAKSIMIZAVIMAS TRUMPUOJU LAIKOTARPIU	242
11.3. FIRMOS PELNO MAKSIMIZAVIMAS IR PUSIAUSVYRA MONOPOLINĖS KONKURENCIJOS RINKOJE ILGUOJU LAIKOTARPIU	244
11.4. NEKAININĖ KONKURENCIJA IR JOS REIŠMĖ	245
12. OLIGOPOLINĖ RINKA	
12.1. OLIGOPOLINĖS RINKOS APIBŪDINIMAS	249
12.2. STABILIOS KAINOS MODELIS.....	250
12.3. KARTELIO MODELIS	253

12.4. VYRAUJANČIOSIOS FIRMOS - (KAINŲ LYDERIO) MODELIS.....	255
12.4.1. Vyraujančiosios firmos pusiausvyra trumpuoju laikotarpiu	255
12.4.2. Ilgalaiškė vyraujančiosios firmos rinkos paklausa, pasiūla ir pusiausvyra	257
12.5. DUOPOLIJA	259
12.5.1. Kurno modelis	260
12.5.2. Hotelingo paradoksas	264
12.5.3. Nešo pusiausvyra	265
12.6. LOŠIMŲ TEORIJA.....	266
12.6.1. Dviejų subjektų nulinės sumos lošimas.....	266
12.6.2. Dviejų subjektų nenulinės sumos lošimas.....	268

13. RINKOS RIBOTUMAS IR MONOPOLIJOS VALDŽIOS REGULIAVIMAS

13.1 EFEKTYVUMAS. VARTOTOJŲ IR GAMINTOJŲ NAUDA.....	271
13.2. RINKOS RIBOTUMAS	273
13.2.1. Monopolija ir efektyvumas	273
13.2.2. Nepakankama informacija, išoriniai efektai, visuomeninės gėrybės ir jų įtaka rinkai	276
13.3. RINKOS MONOPOLIJOS VALDŽIOS ĮVERTINIMAS IR REGULIAVIMAS	277
13.3.1. Monopolijos valdžios įvertinimas: Lernerio ir Herfindalo indeksai	277
13.3.2. Antimonopolinė politika	280
13.3.3. Natūraliosios monopolijos ir jų veiklos reguliavimas	281

PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ RODYKLĖ..... 284

LITERATŪRA 291

PRIEDAS..... 292